

ЗОРНИЦА

Първият брой на Вестник „Зорница“ излиза в Цариград на 2.I.1876 г.

Година 141 • октомври 2017 • брой 10 • 50 ст. • Най-старият български периодичен вестник

В него се открива
правдата от Бога
чрез вяра към вяра,
както е писано:
„Праведният
чрез вяра ще живее.“

Римляни 1:17

РЕДАКЦИОННА

Скъпи читателю,

Сигурно вече си разбрал, че тази година отбелязваме 500 години от началото на Реформацията.

Голямо събитие, нали? Затова този брой на „Зорница“ е посветен именно на връщането към основите на нашата вяра – само по благодат, само чрез вяра, само чрез Христос, само Писанието, само на Бога слава. Основните постулати на Реформацията ни поставят на колене пред величието и милостта на Бога, Който дотолкова ни обича, че става човек, за да ни замести на дървения кръст. Това спасение не може да се опише с думи, не може да се купи с каквито и да било индулгенции. То идва от Бога и се приема чрез вяра. То идва от Бога и се живее чрез вяра. То идва от Бога и се проповядва чрез вяра.

За такъв живот на проповед и вяра ще можеш да научиш от този брой. Ще се запознаеш с живота на Мартин Лутер. Ще прочетеш част от неговите тезиси. Може да се поинтересуваши и от това как се е развивало богословието през вековете. Как реформаторите са изглаждали постепенно възгледите си, за да може Църквата винаги да се реформира и никога да не остава закована във вяра, живот и практика.

Това, което ми прави впечатление, скъпи читателю, е влиянието на Реформацията. В една от статиите можеш да прочетеш какво мислят някои римокатолически богослови за постулатите на това велико събитие. Може би тепърва ще обръщаме повече внимание на наследството на протестантството и Реформацията в Европа и света.

Приятно четене!

п-р Станислав АЛЕКСИЕВ

Предизвикателството

на Реформацията

Лутер пред райхстага в град Вормс на 18 април 1521 г., художник: Антон фон Вернер, 1877 г. (източник: Wikimedia.com)

от Радостин МАРЧЕВ

На 31 октомври 1517 г. августинският монах Мартин Лутер закача на вратите на Витенбергската църква своите 95 тезиси и без да съзнава това, поставя началото на движение, което историята ще запомни като *протестантската Реформация*. Този месец ние чествуваме нейната 500-годишнина.

Всеки юбилей може да бъде разглеждан, описан и анализиран по множество различни начини и от различни ъгли – от безкритичното идеализиране

до свеждането му до нивото на чисто исторически и културен артефакт. Но за християните, които носят името на Реформацията, тя трябва освен всичко останало да бъде и едно постоянно предизвикателство.

Първо, Реформацията трябва да бъде предизвикателство постоянно да се връщаме към основните истини, на които тя е наблягала. Християните трябва да се държат за Писанието като върховен авторитет за своята вяра и практика, черпейки от него мъдрост и водителство как да живеят в един често обръкващ свят

(*Sola Scriptura*). Ние никога не можем и не трябва да си позволяваме да забравим, обезличим или маргинализираме неговото основно послание – че сме спасени по благодат (*Sola gratia*), чрез вяра (*Sola fide*) от Исус Христос, Който умря и възкръсна за нас (*Solus Christus*), и постоянно да отдаваме благодарност и слава на Бога за това (*Soli Deo Gloria*). Това трябва да бъде основното послание на всяка църква, която свързва себе си с наследството на Реформацията.

Следва на 2 стр.

Обединени евангелски църкви в България
със съдействието на Столична община
организиран

ТЪРЖЕСТВЕНО ЧЕСТВАНЕ НА 500 ГОДИНИ РЕФОРМАЦИЯ

Зала 1, НДК | 29 октомври 2017 г. | 18:00 ч.

Българско евангелско дружество
Център за изследване на патристичното и византийско
духовно наследство към СУ „Св. Климент Охридски“
Първа Евангелска църква, София

организиран

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

500 години протестантска Реформация
Богословски, исторически и социални перспективи

13-14 ноември 2017 г.

СУ „Св. Климент Охридски“

Посолство на Унгария
София

С подкрепата на
Унгарския културен институт
към Посолството на Унгария в София

Институт Балаши
унгарски културен
институт

„Зорница“ се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете наши съработници!
Помогнете на „Зорница“ да продължи да свети в страната ни и през новата 2018 година!
Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01

Предизвикателството на Реформацията

Следва от 1 стр.

от **Радостин МАРЧЕВ**

Второ, ние сме предизвиквани да виждаме Реформацията не като нещо приключило в миналото, а като процес, продължаващ и в настоящето и тясно засягащ нашите собствени общности и животи. Много от проблемите, опасностите и нередностите – както богословски, така и чисто практически – срещу които са се борели Лутер, Калвин и останалите реформатори продължават да са с нас. Те изискват нашия отговор, нашето действие, понякога дори наша собствена реформа(ция). Както добре се изразява датчанинът К. Е. Скидсгаард:

„Всичко, което е проблематично за Църквата, произлиза от тази двойственост: това е Божията Църква, където работи и действа възкръсналият Господ, и това е човешката църква, която постоянно трябва да бъде освобождавана от отстъплението и суеверието, от своята себеправедност и упорство. Отново и отново Църквата е изкушавана да стане една твърде религиозна и ревностна институция за пропагандиране на праведност, в която свободата на благовестието е заменена за робството на закона под една или друга форма. Църква, която става

цел за самата себе си и постановява своя собствен закон или охладнява чрез външни формалности, е в опасност да стане отстъпила Църква. Поради тази причина Бог постоянно повдига вражда срещу Църквата заради Църквата. Така Църквата трябва да бъде реформирана и винаги реформираща се (*Ecclesia semper reformanda est*).“

Статуя на Мартин Лутер пред Мраморната църква в Копенхаген (фотограф: © Иън Данбъри; източник: tms.edu)

Трето, ние трябва да се учим от духа, а не просто от буквата на Реформацията. От една страна това означава да позволим Писанието да бъде съдия над нашите собствени

практики и традиции – дори над тези на самите реформатори. Това, което „те“ (които и да са тези „те“) са казвали или правили не може да бъде достатъчно и окончателно основание просто да го копираме безкритично или третираме като недосегаемо. И макар да са били искрено убедени, че това, което вярват и правят, е правилно, реформаторите вероятно

биха били ужасени, ако разберат, че са третирани от своите наследници като непогрешими.

От друга страна, съвременните християни неминуемо ще се изправят

пред ситуации, които нямат аналог от времето на Реформацията. В тези случаи ние отново ще трябва да вземаме решения, водени от нейния дух, а не от буквата. Отново и отново ще трябва да си задаваме въпросите дали това, което правим, е вярно на Писанията, отразява централното евангелско послание, прославя Бога, показва любов и съдържа практическа мъдрост – понякога без да сме съвсем сигурни за верния отговор, а понякога страхувайки се, че ни липсва силата да постъпим така, както знаем, че е редно. Отново и отново ще трябва да правим избор, дали да поставим верността пред прагматизма и успеха. Тези избори – както индивидуални, така и за целите ни общности – в края на краищата ще са нашите лични изпити, които ще покажат дали ние сме останали верни на Реформацията, с чието име се наричаме и която днес честваме.

Реформацията е много неща, но тя със сигурност е едно предизвикателство за тези, които се наричат с нейното име. Всъщност това е нещо естествено и е единственият начин тя да престане да бъде просто едно отминало историческо събитие и да се превърне в *наша* реформация. Тя е ценно наследство, но и голяма отговорност, благословение, но и изпит, който трябва да бъде положен в реалния живот на нашето съвремие в началото на ХХІ век.

Честита Реформация!

Абрахам Кайпер – държавникът богослов

Преди 110 години, на 29 октомври 1907 г., целият холандски народ чества седемдесетата годишнина на Абрахам Кайпер. Със специална декларация се признава, че всяка глава от историята на Нидерландия през последните няколко десетилетия: държавност, църква, обществени дела, преса, образование и наука, не би могла да бъде написана, без да се спомене името му на почти всяка страница. През целия този период животът и делото на д-р Кайпер играят значителна и понякога решаваща роля за преобразуването в страната.

Кой е този човек, който оставя толкова дълбок отпечатък в съзнанието на своя народ? Абрахам Кайпер е роден на 29 октомври 1837 г. в Мааслаус (Южна Холандия) в семейството на свещенослужител от Холандската реформирана църква. Първоначално е обучаван вкъщи от баща си. Детето създава впечатление, че схваща трудно, но на 12-годишна възраст постъпва в гимназия в Лайден и успешно я завършва. По-късно Кайпер следва литература и философия в известния университет в същия град и се дипломира с отличие. Продължава академичното си развитие с докторат по светотайнско (сакраментално) богословие през 1862 г. През същата година се жени за Йохана Шай, с която ще имат петима синове и три дъщери. Младият богослов става свещенослужител в Бресед и Утрехт, а през 1870 г. се установява в Амстердам.

По онова време духовният живот на холандската нация е почти замрял. Повечето църкви са охладнели във вярата и богослужението е формално. Библията няма място в училищата и практически е загубила влияние в обществото. Кайпер има огромен принос за промяна на това положение. Като студент той има либерална богословска нагласа, но поради общуването си с депутата Ван Принстерер постепенно променя своите възгледи и преминава към консервативното течение в Холандската реформирана църква. Политическата му дейност е свързана

превод с допълнения
Тодор ВЕЛЧЕВ

най-вече с т. нар. Антиреволюционна партия, основана през 1879 г.

Името на партията изразява отхвърляне на идеите на Френската революция. Тя се превръща в политически представител на холандските протестанти. През 1872 г. Кайпер основава всекидневника *De Standaard*, който впоследствие ще стане официален орган на партията. Малко по-късно Кайпер поема длъжността на редактор и в християнския седмичник *De Heraut*. Работи като редактор на двете издания над 45 години дори когато става депутат и премиер на страната!

През 1874 г. Кайпер е избран в долната камара на парламента, но три години по-късно се оттегля поради разклатено здраве. Не след дълго се завръща в политиката с петиция срещу новия закон за образованието, поставящ религиозните училища в неблагоприятно положение. През същия период основава Свободния университет в Амстердам. Според устава на новото учебно заведение Библията се приема като основа на всяка сфера на знанието.

През 1901 г. като водач на Антиреволюционната партия Абрахам Кайпер е натоварен от кралица Вилхелмена да състави кабинет. Служи като премиер на Холандия до 1905 г. Някои членове на партията не са доволни от своя водач, защото той не разграничава църковната от политическата си дейност. За Кайпер подобно разграничение е невъзможно. Той приема Христос за Цар във всяка сфера на човешкия живот. Той вярва, че Христос управлява не просто по силата на преданието за това, което е бил, говорил, извършил и изтърпял, а чрез живителна мощ и днес. Седнал отгясно на Бог Отец, Христос упражнява властта си над земи, народи,

Снимка на Абрахам Кайпер (1837-1920 г.) (източник: totellyouthetruth.net)

поколения и отделни хора.

Кайпер не обича да губи време, когато може да се направи толкова много. Той е многостранна, ренесансова личност: изтъкнат лингвист, богослов, университетски преподавател, държавник, философ, учен и филантроп. Въпреки многото си постижения и огромната настойчивост да оползотворява времето си той живее обрнат към хората. Подобно на Спасителя, Комуто служел през целия си живот, той неизменно намира време за хората и никога не отпраща никой нуждаещ се от съвет.

През 1897 г., по повод 25-ата годишнина, откакто става редактор на *De Standaard*, Кайпер описва страстта на живота си така:

Така, въпреки цялата съпротива на света, Божиите свети наредби трябва да се утвърдят в дома, в училищата и в държавата за благо на народа; да се вгнездят – както е било преди – в съвестта на нацията повеленията на Господа, за Когото свидетелстват Библията и цялото творение, докато нацията отново започне да отдава почит на Бога.

Абрахам Кайпер представлява рядко съчетание: голям богослов и християнин с широко и любящо сърце. Всяка седмица той пише молитвени размишления, като оставя общо над 2000. Някои от тях са събрани в книгата *Да бъдеш близо до Бога*. В нея четем: „Близостта с Бога трябва да стане реалност, която да преследваме енергично и до край през целия си живот. Тя трябва да пропие и обاغря нашите чувства, нашите възприятия, нашите усещания, нашите мисли, нашите представи, нашите желания, нашите дела, нашето говорене. Тя не бива да бъде страничен, привнесен фактор в живота ни, а да бъде страст, която вдъхновява цялото ни съществуване.“

Лутер и неговите тезиси

На 31 октомври 1517 г. в малкото немско градче Витенберг един монах ще окачи на дървената врата на дворцовата църква списък с 95 твърдения, които той ще иска да дискутира. Едва ли тогава някой би обърнал внимание на това, но след седмица тези

и изявлението, че „праведният чрез вяра ще живее“. Тогава осъзнах, че Божията справедливост е онази Негова праведност, чрез която Той ни оправдава по милост и благодат и само чрез вяра. Почувствах се роден отново, преминал през отворените

истина за оправдание само по благодат е погребана под алчност, подкупност и погрешни учения. Най-лошото от всичко е учението за църковните индулгенции. Това са документи, които църквата издава срещу заплащане, за да може грешникът да пре-

превод с допълнения
п-р Станислав АЛЕКСИЕВ

Мартин Лутер (1483-1546 г.) заковава на вратите на църквата „Вси светии“ във Витенберг своите 95 тезиси; гравюра от XIX век (снимка: Alamy Stock)

въпроси ще бъдат разпространени в много от близките градчета. Само десетилетие по-късно цяла Европа ще бъде разтърсена от този обикновен акт. Следващите поколения ще отбелязват този ден като началото на протестантската Реформация. Но какво е мислил самият Лутер, когато е слагал на вратата на църквата своите 95 тезиси? За да си отговорим на този въпрос, трябва да знаем малко за духовните търсения на Мартин Лутер.

Като млад мъж в началото на XVI в. Лутер е студент по право. Една вечер той попада в буря и едва не загива от падаща наблизко светкавица. Тогава той извиква на помощ св. Анна и обещава на Бога, че ако го избави, ще стане монах. Тази вечер младият Мартин оцелява. През 1505 г. се замонашва в августински манастир, а две години по-късно става свещеник. През 1510 г. Лутер бива изпратен на посещение в Рим. Вместо да усилва неговата вяра, това посещение дълбоко го разочарова. Ритуалността и мъртвата вяра в папския град не дават отговор на търсещата душа на младия свещеник. Той се чувства толкова грешен и отдалечен от Бога, но никъде не може да намери лек за тази болест.

Лутер е интелигентен и скоро бива назначен за преподавател по богословие във Витенбергския университет. През 1515 г. той започва да преподава Посланието на ап. Павел към римляните. Скоро думите на апостола проправят път през неговата мрачна душа. Лутер пише: „Положението ми беше такова, че въпреки че бях стриктен монах, аз стоях пред Бога като един грешник, с гузна съвест, знаейки, че моите дела няма да ме оправдаят пред Него. Ден и нощ размишлявах, докато не видях връзка-та между Божията справедливост

върти на рая. Цялото Писание вече имаше ново значение... Този Павлов стих стана за мен врата към небето.“

Колкото повече изучава Посланието до римляните, толкова повече Лутер вижда поквара в църквата. Великата

стои по-малко време в чистилището. Папата използва събраните средства за строежа на базиликата „Свети Петър“ в Рим.

Човекът, който продава папската индулгенция в района на Витенберг, е

доминиканският монах Йохан Тецел (ок. 1460-1519 г.). Грубо и натрапчиво той оскърбява хората. Репликата, с която Тецел ще се запомни, е: „Щом монетата дрънне в ковчежето, душата отлита от чистилището.“ Когато Лутер осъзнава, че Христовата жертва е достатъчна за прощението на греховете, той намира тази практика за отвратителна. Колкото повече изучава Писанието, толкова повече вижда нуждата да покаже на църквата, че се е отдалечила много от истината.

Така на 31 октомври 1517 г. той отправя своите 95 предложения за диспут в църквата. Поставя ги на църковната врата в град Витенберг, защото по негово време това е бил начинът да се поканят учените за дискусия по важни въпроси. В началото никой не се осмелява да дискутира с Лутер. Но скоро вестта се разпространява и по места хората започват да обсъждат помежду си, че спасението е само чрез вяра в изкупителното дело на Христос на кръста.

В началото Мартин Лутер си мисли, че папата ще се съгласи с неговата позиция, тъй като тя е основана на Библията. През 1520 г. обаче папата издава папска була, осъждайки възгледите на Мартин Лутер и предупреждавайки го, че ако не се откаже от тях, ще бъде отлъчен от църквата. Лутер публично изгаря папския едикт, като по този начин скъсва връзките си с Римокатолическата църква. Така се заражда протестантската Реформация.

Извадка от деветдесет и петте тезиса на Лутер

От любов към истината и стремеж да се докосна до нея, във Витенберг под председателството на достойния отец Мартин Лутер, магистър на Свободните изкуства и светото богословие, както и редовен професор по същите, трябва да се дискутират следните изречения. Затова той моли тези, които не могат да присъстват и устно да дебатира с нас, в случай на отсъствие, да сторят това писмено. В името на нашия Господ Исус Христос. Амин!

1. Когато нашият Господ и Учител Исус Христос каза: „Покайте се“ (Мат. 4:17), Той пожела целият живот на вярващите да бъде живот на покаяние.
8. Каноническите определения за покаянието са задължителни само за живите, на починалите, по думите на същите определения, те вече не могат да бъдат наложени.
11. Убеждението, че църковната покора [наказание при покаяние] може да се превърне в наказание в чистилищния огън, е бурен, който очевидно е посят, докато епископите са спали.
13. Умиращите чрез смъртта си са освободени от всичко и вече са мъртви за църковните устава, защото те, поради правото, вече са освободени от тях.
21. Заблуждават онези проповедници на индулгенции, които казват, че чрез индулгенциите на папата човек ще стане свободен от всяко наказание.
24. Затова неизбежно голяма част от народа напълно е заблуден от голямото обещание за освобождаването от наказанията.
27. Човешко учение проповядват онези, които казват, че [от чистилищния огън] изскача душата, щом в кутията звънне парата.
28. Със сигурност, когато парата звънне в касата, могат да се увеличават печалбата и алчността, но застъпническите молитви на Църквата са само по волята на Бога.
32. Който вярва, че може чрез индулгенция да е уверен в своето блаженство, такъв ще бъде проклет навеки заедно със своите учители.

36. Всеки християнин, който наистина се кае, има право на пълно опрощение от наказанието и вината, също без индулгенция.
45. Християните трябва да бъдат учени: Който вижда някой нуждаещ се, подминава го и вместо това дава за индулгенция, не купува индулгенция на папата, а си купува Божия гняв.
50. Християните трябва да бъдат учени: Ако папата би знаел насилническите методи на проповедниците на индулгенцията, по-скоро би искал да види църквата „Св. Петър“ да потъва в пепелта, отколкото да я съгражда с кожата, плътта и костите на своите овце.
54. С Божието слово се случва неправда, ако в една и съща проповед на индулгенцията се отдава същото или по-голямо време, отколкото за самото слово.
62. Истинско съкровище на Църквата е най-святото Евангелие на славата и Божията благодат.
68. Но тази благодат [от индулгенцията], сравнена с Божията благодат и почитането на кръста, в действителност е съвсем нищожна.
71. Който говори срещу истинността на папската индулгенция, би бил отхвърлен и проклет.
86. Защо папата, който днес е по-богат от най-богатия, по-добре не построи поне една църква „Св. Петър“ със свои собствени средства, отколкото с тези на бедните?
92. Затова – далече от всички пророци, които проповядват на християните: „Мир, мир, а пък няма мир“ [Ерем. 8:11].
94. Християните трябва да бъдат насърчавани да се стремят да следват своя глава Христос през наказания, смърт и през ада.
95. По-добре е да се тъгува в това; през много скърби да се влезе в Божието царство (Деян. 14:22), отколкото да се успокояваме сами с лъжлива духовна сигурност.

превод от немски
Анна МАРИНОВА
извадката подбра
п-р Станислав АЛЕКСИЕВ

Реформация тайнства и обреди

от н-р Данаил ИГНАТОВ

В юбилейната година на Реформацията е уместно да напомним нелекия и понякога противоречив път, по който са минали нейните водачи, за да изразят най-достоверно от библейски аспект съдържанието и смисъла на тайнствата.

Дори да не са постигнали пълно единодушие в някои богословски подробности по тези въпроси, те като цяло са били водени от една главна идея: вярващите трябва да бъдат предпазени от опасната тенденция – вместо да прославят единствено Бога – да обожават и да се покланят на елементи на творението. Да бъдат предпазени от това да смятат, че чрез свещенодействия някои предмети и материални елементи на богослужението придобиват нови свръхестествени качества, и така сами по себе си носят благодатно и спасително въздействие.

Ще се опитаме да направим кратък обзор на тази тема. Трябва да започнем с уточнението, че преди 500 години в Западна Европа Реформацията тръгва почти едновременно по *пет основни направления*. Естествено, заслужено уважение отдаваме най-напред на Мартин Лутер, който на 31 октомври 1517 г. заковава на вратите на дворцовата църква във Витенберг 95 тезиса – принципи на християнската вяра, с което поставя началото на реформационното движение в Германия и в много други страни. Тези принципи се възприемат, макар и с някои промени, в останалите четири направления на Реформацията.

Началото на второто направление е на 23 януари 1523 г. в Цюрих, когато Улрих Цвингли обявява 67 основни положения на вярата, с което започва реформирането на църквите в немско говорещите кантони в Швейцария.

На трето място ще посочим, че през 1536 г. Жан Калвин издава на латински и френски *Институти на християнската религия*, с която „реформираща“ реформационното движение във френска Швейцария, Франция, и малко след това чрез Джон Нокс в Шотландия и други страни.

На четвърто място трябва да се изтъкне, че Реформацията на Британските острови започва формално с откъсването на църквата в Англия от Рим при крал Хенри VIII през 1534 г. и обособяването на Англиканската църква. По-съществено тя започва да се реформира от 1552 г. насам с издаването от Томас Кранмър на *Общ молитвеник и сборник* от 42 основни положения, в които се чувства влиянието и на Лутер, и на Калвин. През 1525 г. в Цюрих настъпва разцепление между дейците на Реформацията поради несъгласието на част от тях да се кръщават невръстни деца без

лична изповед на вяра. Подобна позиция заемат и някои сътрудници на Лутер. Обособява се крилото на т.нар. Радикална реформация в Швейцария, Германия и Холандия с водещи личности като Конрад Гребел, Балтазар Хюбмайер, Михаел Затлер, Мено Симонс и други.

Няколко десетилетия по-късно тяхното разбиране води до обособяване на баптисткото движение.

Статуя на Лутер пред катедралата Фрауенкирхе в Дрезден (снимка: Wikimedia.org)

РЕФОРМАЦИЯ И ПРИЛАГАНЕ НА ТАЙНСТВАТА

Първо, по пътя на изследване на Божието слово в Библията водачите на Реформацията стигнали единодушно до възгледа, че Църквата е длъжна да отслужва задължително две тайнства, заповядани недвусмислено от Господ Исус Христос: *водно кръщение* и *Господня трапеза*. Това не изключва прилагането в протестантските църкви и на други обреди и специални действия като *изповед на покаяние*, *венчание при встъпване в брак*, *ръкополагане на служители*, *молитва с помазване на болни*. Но на тях и днес в протестантските и евангелските църкви не се придава значение на тайнство.

Второ, Реформацията поставя *нова обща основа* за разбиране и обяснение на тайнствата.

Спасителният план на Бога е един и същ, макар да се е разкривал прогресивно в историята на човечеството и да е бил изявен в пълнота чрез Исус Христос. Бог в Своята суверенна воля избира хора за спасение и ги приважда в Своя избран народ Църквата.

И в двете епохи Бог определя

условията на Своего спасение със специален договор – завет с вярващите в Него. Той съдържа обещания за Божиата вяроност и Божието изискване на синовна преданост в свят живот: „Аз ще ви бъда Бог и вие ще бъдете мои синове.“ „Бъдете свети, както Аз съм свят.“

Така става с Авраам и неговото потомство. Така става и с вярващите в Исус Христос. Нормално е един договор да се подпечата и ознаменува по специален начин. След като сключва завета с Авраам, Бог го задължава да означава този завет с белег и *печат* чрез обрязването – в собствената му плът и в плътта на мъжете от цялото му потомство. Но още в старозаветната епоха Бог използва и водата като образ на спасение и очистване: спасението на Ной и семейството му в потопа (1 Пет. 3:20), преминаването („кръщението“, вж. 1 Кор. 10:2) на Израил през Червеното море¹, поръсването с чиста вода (Езек. 26:35). Христос изпраща Своите ученици да прогласяват Евангелието на мир с Бога в Неговото име и да кръщават и мъжете, и жените, които го приемат с вяра. Водното кръщение има в такъв случай ролята на печат, на свидетелство, че съответният човек се приема и се прибавя към заветното общество на Църквата.

По времето на Мойсей Бог отново потвърждава Своя завет с Израил, като го избавя от Египетско робство и му вменява да спазва по този случай всяка година празника Пасха. Вечерта, преди да бъде предаден на смъртта, с която сме освободени от проклятието на греха, Господ Исус установява с учениците Си нова Пасха – Господня трапеза, която те да пазят и да предадат на Църквата като свята длъжност, като възпоменание и благодарност за Неговата жертва. Между тези актове на завет както по времето на Авраам и Мойсей, така и от Исус Христос насам, има пряка връзка и приемственост. По тази причина в *Уестминстърската изповед на вяра* на английските реформатори от 1647 г. е записано:

- *Тайнствата са свят знак и печат на завета на благодат, установени непосредствено от Бога, за да представят Христос и благословенията, идващи от Него, да затвърждават нашия интерес към Него и да поставят видимо разграничение между онези, които принадлежат на Църквата, и останалия свят.*
- *Тайнствата в Стария завет по отношение на духовния смисъл и благословенията, предлагани и изобразявани в тях, са по същността си идентични на тези в Новия завет.²*

Трето, всички реформатори учат, че спасението и оправданието са само чрез вяра по Божиата благодат. Те

заявяват, че нито водата на кръщението, нито хлябът и виното в причастието имат собствено присъщо въздействие на приемащите го, ако те не се извършват с вяра. По този повод в Аугсбургската изповед на вяра, която е най-старата протестантска изповед (днес служи главно на Лутеранската църква), е записано:

- *Тайнствата трябва да се приемат с вяра в обещанията, дадени в съответното тайнство.*
- *Следователно ние осъждаме тези, които учат, че тайнствата имат оправдателна сила ex opera operato само по силата на извършеното действие и пропускат да учат, че е необходимо тайнствата да се приемат с вяра в Божието обещание.³*

Божии обещания са записани в Библията. Реформаторите изтъкват, че благодатното въздействие на водното кръщение и на причастието са действителни и законно изпълнени, ако се прилагат под авторитета и на Божие слово и с авторитета на законно определени служители. Ако се налага да се отнесе причастие на болен в дома му, то трябва да се отнесе от ръкоположен служител, който да напомни, макар и накратко, значението на това тайнство, с подходящ текст от Божието слово и с молитва.

СПЕЦИАЛНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА КРЪЩЕНИЕТО

Трябва да се признае, че по отношение на кръщението, Лутер остава все още твърде близо до римокатолическото учение. В Катехизиса на Лутер на въпроса: „С какви благословения ни дарява Бог в кръщението?“ (§272) се отговаря: „В кръщението Бог ни дарява опрощение на греховете“ (§272а), „В кръщението Бог ни дарява спасение от силата на смъртта и дявола“ (§272б), „В кръщението Бог ни дарява с вечно спасение“ (§272в).

В течение на десетилетия реформаторските позиции по този въпрос са били дискутирани и усъвършенствани. Можем да открием този напредък в определението на *Уестминстърската изповед на вяра* в 27 глава, §1 (и повторено почти дословно в *Савойската изповед на вяра* от 1658 г. в 29 глава, §1):

- *Водното кръщение е тайнство в Новия завет, отредено от Исус Христос не само за тържествено приемане на кръщавания във видимата Църква, но също и с цел да му служи като знак и печат на завета на благодат, на присаждането му в Христос, на новородеността му, на прощаването на греховете му и на отдаването му от Бога чрез Исус Христос, за да води нов живот.*

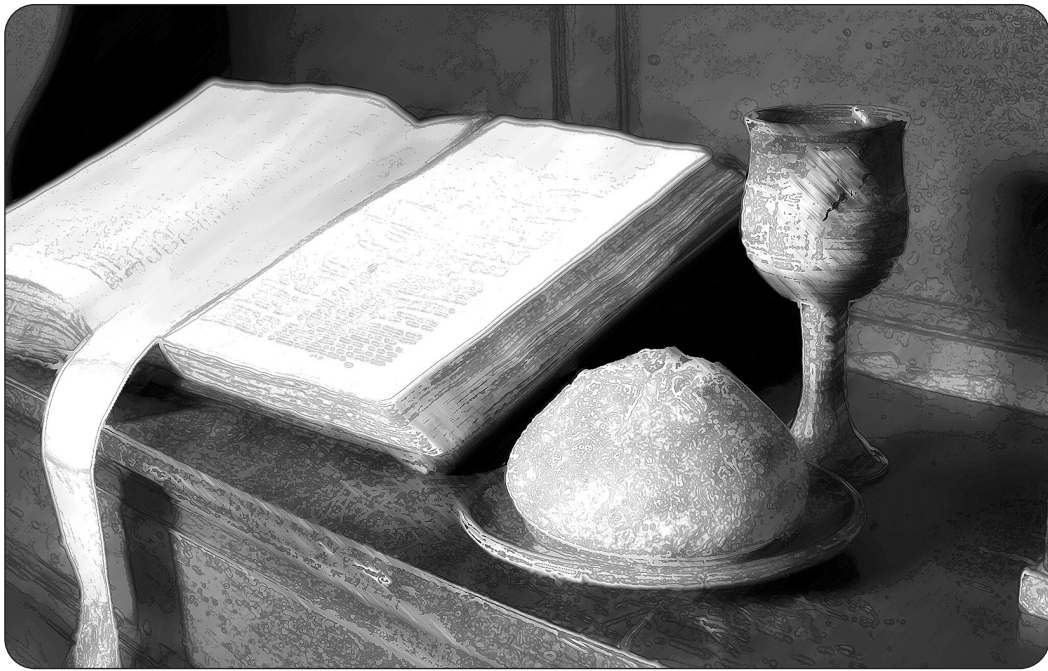
По-нататък се прави уточнението, че „благодатта и спасението не са така неделимо свързани с водното кръщение, че никой да не може да бъде новороден или спасен без него, нито пък всички кръстени са несъмнено и новородени“ (§5).

Това уточнение спестява на много вярващи много страхове за съдбата на рано починали бебета или за починали, които в последния момент от живота си са приели Христос като техен Спасител, но не са били кръстени.

¹ По-точно „Морето на тръстиките“.

² Уестминстърска изповед на вярата 1647 г., гл. XXVII, За тайнствата. София, Нов човек, 2013.

³ Аугсбургско изповедание. XIII Прилагането на тайнствата, (2) и (3), Българска лутеранска църква, София, 2002.

СПЕЦИАЛНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРИЧАСТИЕТО

Когато се отслужва Господня трапеза, трябва да се напомни, че причастието е „видимо слово“, което изразява Христовата благодат.

Макар реформаторите да не приемат, че хлябът и виното променят своя състав, своята субстанция, Лутер и Калвин настояват, че по време на тайнството ние се храним с Христовото тяло и пием Христовата кръв. Те обаче обясняват това по различен начин. Жан Калвин настоява, че по време на причастието ние се съединяваме не само с Христовия дух, но и с Христовото тяло, което пострада на Кръста за нас.

Същевременно той неведнъж напомня, че тялото на възкръсналия и възнесен Богочовек Христос е на небесата, отдясно на Отца. Как изразява тогава своето разбиране?

- *Изповядвам твърдо, че ние се храним с Христос само като вярващи, това е плод на вяра... Вярата ни не гледа Христос само като много отдалечен от нас, но тя Го приема и прегръща, за да бъде наши, за да обитава в нас.*

Калвин упорито настоява, ние че рушим славата на Възнесението, ако си въобразяваме, че Неговото прославлено тяло е някак си безмерно,

неограничено в пространство, което се намира едновременно на различни места.

Ние се храним с Неговото тяло духовно, чрез Духа. Духът осъществява това съединяване, макар че физически сме отдалечени (Инст. IV,17,12). „Неговата плът ни оживотворява, без да се мести от небото“ (Инст. IV,17,24). Това тайнство ни е дадено не за да привлечем Исус Христос тук долу, но по-скоро да ни издигне нас – горе, към Него.

Това не противоречи обаче на разбирането, наследено още от Блажени Августин, който прокламира величието на Христос във вселената поради Неговата божествена природа и пребъждането на благодатта, с която Той е винаги със Своята

Църква и която присъства по време на причастието. Това може да се сравни с въздействието на слънцето, което ни дава живот от небото.

РЕФОРМАЦИЯ, СИМВОЛИ, ОБРЕДИ

Нека да се спрем накратко и на някои особености в разбирането и провеждането на обредите в протестантските църкви. С разпространението на Реформацията най-напред в Западна Европа в духовността и културата на хората, засегнати от това движение, настъпва дълбока промяна.

Променя се представата за характера на богослужението. Лутер първи въвежда правилото то да се извършва не на латински, а на разбираем за

народа език, в случая немски. За тази цел той прави и превод на Библията на немски. (В този смисъл ние, българите, можем да кажем, че братята Кирил и Методий, са били *реформатори* векове преди Лутер.)

Другата важна особеност на протестантското богослужение е това, че неговият фокус е насочен към четене и проповядване на Божието слово, а причастието става съпътстваща част от него. За тази цел в протестантските църкви амвонът заема вече място не встрани от масата за причастие, а зад нея и над нея. И още – когато в църквата се пее, то се извършва от цялото събрание.

Освен на богослужение вярващите са приканени настоятелно да участват в часове за изучаване на Библията и на катехизиса, изработен от водачите на съответното реформаторско направление.

Архитектурата на протестантските храмове се изчиства от прекалени декорации. От вътрешността се изнасят всички предмети, които могат да въвеждат вярващите към поклонение на човешки дела, като статуи, икони, кутийки с мощи на светци, дори да се смята, че те изобразяват божествените реалности.

Както при отслужване на тайнствата, така и в цялостния живот на Църквата всичко трябва да бъде насочено към прослава на Бога. Следва да има духовно единство с Христос, лично покаяние и посвещение в служба на Божието царство с цел взаимно насърчение и укрепване на вярата в общността на Църквата.

Лукас Кранах Стари – художникът на Реформацията

Всяка епоха си има своите върхове в изкуството. Един такъв връх е и Лукас Кранах Стари. Както се подразбира, след него следва не само фамилия, но и цяла школа.

Кранах е роден през 1472 г. и умира през 1553 г. Той превъплъщава идеала за ренесансова личност, като освен чрез дейността си като художник, график, печатар и издател, добива известност и като политик и предприемач.

Традицията да бъдеш художник в семейството на Кранах се проследява при пет поредни поколения. През 1504 г. Кранах е назначен за придворен художник в гр. Витенберг от владетеля на Саксония при изключително добри условия. Той остава на тази длъжност 50 години при трима различни владетели. Изследователите му твърдят, че ателието създава почти 5000 картини, а неговото лично творчество наброява над 1000 кавалентни творби, доказани като оригинали на самия Кранах.

Ето какво казва за него нюрнбергският кметски наместник в хвалебствено слово, отправено към Кранах:

„Самата истина е, че изключая единствено сънародника ми Албрехт Дюрер, този безспорен гений, по моя преценка само на тебе в наше време се пада първото място в живописата, водеща началото си от коринтяните и възродена сега за нов живот. Не ще пропусна да отбележа, че мнозина славят бързината, с която рисуваши и с която превъзхождаши всички майстори.“

В едно от писмата на Кранах може да се прочете: „Имам да споделя с теб още много, но трябва да

завърша двама повече неща. Всемогъщият Бог ми повелява да работя на този свят до пълна изнемога.“

Кранах твори през бурните времена на Реформацията. Изследователи на творчеството му твърдят, че той лавира между двата лагера на кардинал Албрехт Бранденбургски, който е негов сериозен клиент, и Мартин Лутер. Но всеизвестен факт е, че Кранах е кум на сватбата на Лутер с Катерина фон Бора, а впоследствие става и кръстник на големия син на Лутер. И още един интересен факт. Втората съпруга на Лукас Кранах Млади е племенница на Филип Меланхтон, известния богослов на Реформацията. Лукас Кранах е не само съмишленик на Лутер, а и негов личен приятел.

Портрет на Мартин Лутер
автор: Лукас Кранах Стари, 1532 г.
(изображение: Wikimedia.org)

заглавието: *Закон и милост – оправданието на грешника*. Тя разкрива страха на човека от вечното проклятие, както и надеждата в милостта на разпнатия на кръста Исус Христос. Ако за Албрехт Дюрер не може да се каже по онова време на чия страна е (макар да симпатизира на Лутер), то за Кранах, въпреки неговата предприемчивост, може да се твърди, че поддържа

изцяло делото на Реформацията. Известно е, че Кранах подпомага изцяло със свои средства първото издание на Новия завет, преведен от Лутер на тогавашния немски език. Художникът също така и илюстрира т. нар. Лутерова Библия. Хилядите гравюри, отпечатани в ателието му във Витенберг, са носители на идеите на Реформацията.

Трябва да се отбележи изключително широкият спектър на неговото творчество. Пейзажите му поставят нови жалони в изобразителното изкуство; освен това Кранах е изключителен портретист; а като придворен художник на саксонския курфюрст Фридрих III той запечатва пищните увеселения на аристокрацията – изображения, които също носят новост в тогавашната европейска живопис. Известност добиват неговите женски фигури, изпълнили вечния идеал за красота. При всичко това обаче Кранах ще си остане художникът на Реформацията, чието творчество отразява и осветлява онази епоха.

Реформацията оказва изключително огромно влияние на визуалните изкуства. Ако за много хора по онова време протестантството е било в ущърб и дори фатално за тяхното процъфтяване, днес от дистанцията на времето, можем да твърдим друго. Където Реформацията се приема и продължава да бъде възприемана, всяка нация, социална прослойка и дори всяка творческа личност развива свой собствен стил и начин на себеизразяване. Или казано със думите на Свещеното Писание, „Господ е Духът, а където е Господният Дух, там е свобода“ (II Кор. 3:17).

Това е Духът на Реформацията, Духът на Новия завет. Това е същият Дух, който вдъхновява и Мартин Лутер, и Лукас Кранах.

Служи като главен пастир на Евангелска църква „Блага вест“ (Габрово). Женен е, с две деца.

Благой Господинов
е действащ художник. Завършил е живопис във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Работи в областта на масовата живопис, рисунка, пастел, акварел и офорт.

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2018 Г.

Скъпи читатели,

В редакцията сме изключително благодарни за подкрепата, която ни оказвате през изминалата година! С Ваша помощ всеки месец се разпространяват повече от хиляда копия от Вестника. Вашето доверие е особено значим знак за нас. Оценяваме го!

През 2017 година „Зорница“ ви запозна с живота и делото на редица исторически фигури, които предшестваха Реформацията. Подобаващо внимание обрناхме на някои инициативи по повод 500 години от началото на Реформацията. През ноември подготвяме Научна конференция за отбелязване на тази годишнина, а през април успяхме да си позволим да отпечатаме цветен празничен брой.

За втора година поддържахме страницата в Интернет (zornitsa.bg) и във Фейсбук (facebook.com/vestnikzornitsa). Хартиеното издание на нашия Вестник всеки месец се получава от 920 абонати, а отделно от това „Зорница“ се продава в редица църкви и християнски книжарници.

Започва абонаментна кампания за 2018 г. Можете да получавате Вестника по два начина: чрез Български пощи или с абонамент.

☒ В БЪЛГАРСКИ ПОЩИ – личен абонамент

Ако искате да се абонирате лично, можете да го направите в пощенския Ви клон. Каталогният номер на Вестника е № 312. Кампанията продължава през октомври и ноември.

☒ В РЕДАКЦИЯТА – групов абонамент

Редакцията приема и групови абонаменти (пакетно над 10 броя). За да абонирате църквата си или група колеги в офиса, пишете ни.

Вестник ЗОРНИЦА
ул. Осогово 86, София 1303
vestnik.zornitsa@gmail.com

ВНИМАНИЕ: ДВА БРОЯ БЕЗПЛАТНО!

Цената за годишния абонамент през 2018 г. е **5 лева** (при цена на отделния брой 50 стотинки). Ако се абонирате за цялата година, ще получите два броя безплатно!

Препоръчайте „Зорница“ на близки и приятели!

Абонирайте някого за 2017 г.! Увеличете груповия Ви абонамент!

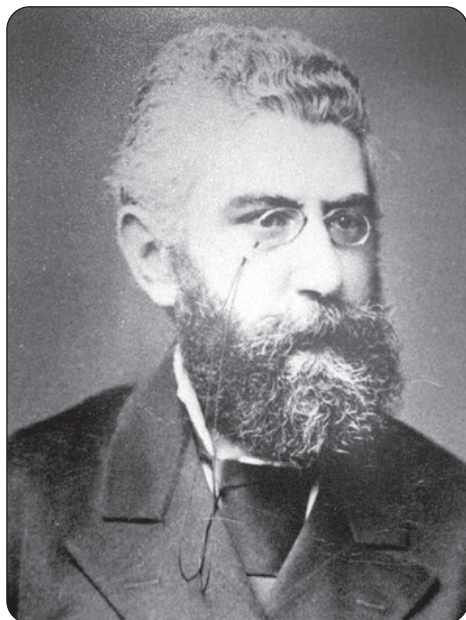
Разчитаме на вашата духовна и материална подкрепа.

Следва от бр. 9/2017 г.

ПРИНОСЪТ НА АЛБЕРТ ЛОНГ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСВОБОЖДЕНИЕ

Д-р Лонг изиграва важна роля в подготовката на всеславянското Балканско въстание през 1871-1872 г. Както споменахме в предишен брой, той се вълчи в работата на Българския революционен централен комитет (БРЦК) чрез Киряк Цанков, който е във връзка с ръководните кръгове на революционната организация. Д-р Лонг проявява интерес към Киряк Цанков през 1872 г., когато българският деец е избран за подпредседател на БРЦК.

Киряк Цанков (1847-1903 г.)
(снимка: Geni.com)

Участието на Лонг в южнославянското освободително движение е да събира подкрепа в българските земи за едно очаквано предстоящо въстание в Босна и Херцеговина¹. Тази мисия се върши от братята Георги и Никола Живкови. Последният обикаля много градове в Северна България и разпространява речите на известния италиански революционер Джузепе Гарибалди.

При подготовката на въстанието през 1871-1872 г. в българските земи

д-р Лонг работи с Георги Живков, който също обхожда български села в Северна България.

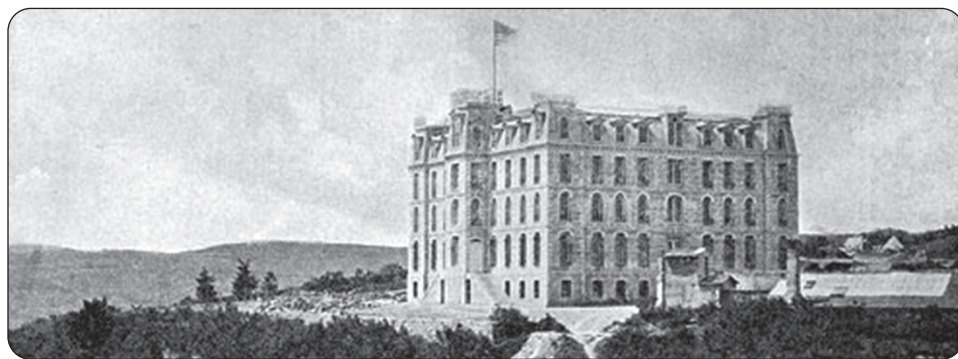
Между 1868 и 1869 г. Георги Живков е учител в Русе. Той се свързва с Васил Левски и по тази причина през 1870 г. бързо напуска Русе и се установява в Гюргево. Поддръжниците на д-р Лонг в българското революционно и църковно движение по това време все още се смятат от съвременниците си за сътрудници на турските тайни служби. Например митрополит Доротеи, който взема участие в подготовката на събранието на БРЦК през есента на 1869 г., от началото на февруари 1870 г. е наречен във вестник *Свобода* „платен турски шпионин“, който е предал българските революционери.²

През 1871-1872 г. Георги Живков е личен помощник на д-р Лонг. От една страна, той има подкрепата на религиозните лидери в Северна България, които са свързани с Робърт Колеж, от друга – и на софийския митрополит Доротеи, който от своя страна участва в полска шпионска организация в Цариград, свързана с Али паша. Заслугите на Доротеи Софийски и Георги Живков за революционното движение се обуславят главно от връзките им с д-р Лонг и църковните борби в Македония.

През 1872 г. американската мисия в българските земи на север от Стара планина се променя благодарение на работата на Робърт Колеж. Като самофинансираща се институция училището успява да увеличи щатните си преподаватели. Назначени са двама професори и един учител. Д-р Хамлин се завръща от Америка и Алберт Лонг е назначен като професор по природни науки.

През 1872 г. българското национално освободително движение се подготвя за въстанието със сръбите в

Отоманската и Австрийската империя като част от южнославянското освободително движение. През 1871 г. в южнославянското освободително движение се включва Дружество „Напредък“ във Виена. Три години по-рано, в края на 1868 г., Григор Начович, който по това време е председател на дружеството, се сближава с Атанасий Николич – сътрудник на пропагандата на Гарашанин³, и впоследствие изявява желание да работи с неговите последователи в Сърбия.

Робърт Колеж (илустрация: © ArmenianHouse.org)

В навечерието на Сръбско-турската война през 1876 г. Александра Майзнер, съпруга на Йозеф Майзнер, преговаря с Киряк Цанков за основаването на българско доброволческо движение в очакваната война на Сърбия срещу Турция. Година по-рано в Белград сем. Майзнер основават комитет, който се свързва с „Човеколюбивото настоятелство“ на Киряк Цанков (основано през август 1875 г.). Това „настоятелство“ започва да събира средства за въстанията в Босна и Херцеговина и да ги изпраща лично на Александра Майзнер.

от н-р Владимир ЖЕЛЕЗОВ
(VI част)

Преди да пристигне в Сърбия, Начович се свързва с К. Цанков, а след това бързо установява контакт с г-жа Майзнер и така навлиза в политиката на този сръбски деец, който работи с Уилям Гладстоун в Англия. Тя работи със средства от Англия, осигурени от нейния съпруг, а също

и с пари от Италия. Въпреки че в своята дейност тя като че ли се съобразява с политиката на славянските комитети, в действителност нейният комитет е независим от тях. Тази дейна жена снабдява със средства движението на българските доброволци в Сръбско-турската война и служи по този начин на политиката на британската либерална опозиция. Майзнер започва да си сътрудничи със славянските комитети благодарение на добродетелното братство „Просвещение“ на Мусевич и Лонг.

(Следва.)

¹ Обществена библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, 41/18/с. 21.

² Вестник *Свобода*, I, брой 15/12.02.1870; както и брой 27/14.05.1870 г.

³ Илия Гарашанин (1812-1874 г.) е сръбски министър-председател и политик, идеолог на доктрината за т.нар. Велика Сърбия. Един от апостолите на сръбския шовинизъм.

**ЗА ВАС,
ЖЕНИ**

Езикът

от ЦВЕТЕ КУЛИЧЕВА

Езикът е средство за общуване, за размяна на мисли, на чувства, на впечатления, на знания.

Много е трудно на немите хора, които не могат да говорят. Известен ни е примерът, когато господарят на Езоп му заръчал да сготви на гостите най-хубавото нещо, а на следващите гости – най-лошото нещо.

И в двата случая Езоп сготвил език.

**„ПАЗИ ЕЗИКА СИ ОТ ЗЛО И
УСТНИТЕ СИ ОТ ЛЪЖЛИВО
ГОВОРЕНЕ.”**

Псалом 34:13

Библията казва: „Смърт и живот има в силата на езика“ (Пр. 18:21). Апостол Яков пише: „Езикът е малка част от тялото, но много се хвали. Езикът, този цял свят от нечестие, е огън, който заразява тялото и запалва колелото на живота, а сам той се запалва от пъкъл. Езикът никога човек не може да укроти. Буйно зло е, пълен е със смъртоносна отрова. С него благославяме Господа и Отца и с него кълнем хората, създадени по Божие подобие. От същите уста излизат и благословение и проклетие. Братя мои, не трябва да бъде така“ (Яков 3:5-10).

Божие Слово прави сравнение между езика на праведния и езика на неправоверния.

„Езикът на мъдрите изказва знание, а устата на безумните изригват глупост“ (Пр. 15:2).

„Устните на праведния знаят да говорят благоприятното, а устата на нечестивите говорят извратено“ (Пр. 10:32). На нечестивия „устата са пълни с клетви и измама и насилие, под езика му има злоба и беззаконие“ (Пс. 10:7). „Господ мрази лъжлив език, неверен свидетел, който говори лъжа, и оня, който сее раздори“ (Пр. 6:17-19). И съветва: „Пазя езика си от зло и устните си от лъжливо говорене“ (Пс. 34:13).

Апостол Яков пише: „Ако някой не обуздава езика си, неговото благочестие е суетно“ (1:26), както и: „Който не греши в говорене, той е свършен мъж, способен да обуздава и цялото тяло“ (Яков 3:2).

Псалмопевецът казва: „Езикът ми е перо на бързописец“ (Пс. 45:1). Затова „нека всеки човек да бъде бърз да слуша, бавен да говори и бавен да се гневи“ (Яков 1:19).

Молитвата на Давид е: „Думите на устата ми и размишленията на сърцето ми нека бъдат угодни пред Тебе, Господи, канаро моя и избавител мой“ (Пс. 19:14). Давид знае колко е важно да контролираме езика си, затова казва: „Ще внимавам в пътищата си, за да не съгреша с езика си, ще имам юзда на устата си“ (Пс. 39:1).

Юзда за какво?

Божие слово казва, че не трябва да използваме езика си за „срамни или празни приказки, нито подигравки, които са неприлични неща, но по-добре благодарение“ (Еф. 5:4). Защото „за всяка празна дума, която кажат хората, ще отговарят в съдения ден“ (Мат. 12:36).

На нас, като жени, Божие слово казва, че не трябва да бъдем „празни и бърбиви, като се месят в чужди работи и говорят това, което не трябва да се говори“ (1 Тим. 5:13). Също да не сме крамолници. Защото „мек език троши кости“ (Пр. 25:15). Да не одумваме, да не клеветим и безсърчаваме, а *правилно да използваме езика си*. С него да поучаваме на Божие слово децата и внуците си. С него да насърчаваме, да окуражаваме, да увещаваме, да назидаваме. Да изразяваме и с думи своята любов и загриженост за другите.

Като жени християнки подobaва езикът ни да говори мъдрости.

„Устата на праведния приказват мъдрост и езикът му говори правосъдие“ (Пс. 37:30).

А какво е мъдростта? Мъдростта е страх от Бога. Затова псалмопевецът казва: „Езикът ми ще говори за Словото Ти“ (Пс. 119:172). „Езикът ми ще разказва за Твоята правда и Твоята хвала всеки ден“ (Пс. 35:28). „Ще разкажа онова, което е сторил за душата ми“ (Пс. 66:16).

**„КОЙТО ВЪЗДЪРЖА
УСТНИТЕ СИ, Е РАЗУМЕН.”**

Притчи 10:19

Нашият език трябва да свидетелства за Исус – какво е направил Той за нас, за да може всеки да чуе за Неговото спасение. След като изцери-ва беснуемия в Гадара, Исус му казва: „Иди си у дома, при своите и кажи им какви неща ти стори Господ“ (Марк 5:19). Бог иска целият свят, всеки човек да чуе за Него. На нас е поверил това благостие, за да може „всеки език да изповяда, че Исус Христос е Господ“ (Фил. 2:11).

Всеки език като етнос, но и всеки отделен човек като личност да познае, да приеме Исус като Господ. А как ще повярват, когато не са чули? (Фил. 10:14). Затова *на теб и на мен* Исус казва: „Кажи какви неща ти стори Господ!“.

Всички ще бъдем съдени не само за всяка празна дума, за всяка лоша дума, но и за това, че сме мълчали тогава, когато е трябвало да прославим Бога, да свидетелстваме за Него, а не сме го направили. За това, че когато е трябвало да кажем истината, сме се страхували или срамували и сме премълчали.

Обуздаването на езика, правилното му използване е наше задължение и отговорност. Контролирането на езика също е част от нашия християнски характер. Обузданият език е белег на зрялата християнка.

Оценката на Божие слово е: „Езикът на праведния е като отбрано злато“ (Пр. 10:20).

Нека не бъдем бърбиви и празнословни, защото „В многото говорене грехът е неизбежен“ (Пр. 10:19). Но да бъдем мъдри жени, подобни на жената от Притчи 31:26, която „отваря устата си с мъдрост и законът на езика ѝ е благ.“

Така с езика си ще прославяме Бога и ще носим благословения около себе си.

ЧЕСТВАНЕ НА 500 Г. РЕФОРМАЦИЯ В ПЛОВДИВ

На 16 септември 2017 г. Съюзът на евангелските съборни църкви в България организира честване на 500-годишния юбилей на Реформацията в Евангелска съборна църква в Пловдив. Гости от църквите на Съюза, както и от други църкви, изпълниха големия салон в ранния следобед и участваха в богато по съдържание тържество.

П-р Иван Стоицев поздрави гостите и напомни за изключителното място, на което Реформацията издига името на Господ Исус Христос. Той припомни и другите принципи, които Мартин Лутер и останалите реформатори определят като единствено задължителни за постигане на нашето спасение, известни с определението *sola* („само“): само по благодат, само чрез вяра, само Писанието,

само Христос и само за Божия слава.

П-р Данаил Игнатов направи кратък обзор на реформаторските позиции с доклад „Реформация, тайнства, обреди и символи“. Дори да не постигат пълно единодушие в някои богословски подробности по тези въпроси, реформаторите се водят от една главна идея. Вярващите трябва да бъдат предпазени от опасната тенденция – вместо да прославят единствено Бога, да се покланят пред елементи на творението.

П-р Благовест Николов запозна присъстващите с „Музиката на Реформацията“. Важната новост в протестантските църкви е тази, че в богослужението цялото събрание участва в общо изпълнение на песни и химни. Освен огромен брой коментари и проповеди Мартин Лутер е написал

ХРОНИКА

и много химни. Хвалебната група на църквата в Пловдив и хорът на Първа евангелска църква в София не само представиха на живо илюстрации на тази музика, но и повдигнаха духа на събранието в прослава на Бога. Младият органист Кирил Лалов допълни музикалния фон на тържеството с една от композициите на Йохан Себастиан Бах. На следващия неделен ден, отново в Пловдивската църква, съборен евангелски оркестър изпълни концертна програма под диригентската палка на д-р Пол Риджуей.

Събитията се вписаха в традиционните Нощи на Пловдив, които се проведоха от 15 до 17 септември с множество културни прояви, в списъка на които присъства и името на Пловдивската църква.

Снимки: личен архив п-р Игнатов, последователно: хор (1 ЕСЦ София); д-р Пол Риджуей; хвалебна група (ЕСЦ Пловдив); участници в събитието

На 27 май 2017 г. Общото събрание на Обединени евангелски църкви прие промяна в състава на Управителния съвет. За председател бе избран п-р Румен Борджиев. Той прие тази отговорност, след като десет години служи като заместник-председател на ОЕЦ. За предизвикателствата пред евангелските вярващи в страната, за отбелязването на петстотингодишнината от началото на Реформацията, както и за огромния потенциал в състава на българските евангелски църкви с п-р Борджиев разговаря Влади Райчинов.

П-р Борджиев, преди всичко честито за избирането като председател на ОЕЦ!

Благодаря за поздравлението и за оказаното внимание от страна на вестник *Зорница*!

Как се поема отговорността председател на ОЕЦ?

На първо място с вяра в Бога, че ако човек е готов да направи това, на което е способен и което зависи от него, то Бог ще извърши и невъзможното.

И на второ място – с убеждението, че ОЕЦ е сдружение на 12 деноминации с над 800 църкви и че във всички тях има много потенциал. Това дава сигурност и надежда на председателя, че не е сам.

В какво най-вече се състои силата на ОЕЦ исторически и понастоящем?

Както вече подчертах, ОЕЦ е съставен от деноминации, които от своя страна са съставени от местни църкви, а те са образувани от отделни вяр-

в Мен и Аз в Теб, така и те да бъдат в Нас едно, за да повярва светът, че Ти си Ме пратил” (Йоан 17:21). Така че силата на ОЕЦ да устоява се състои в единството – единство в Христос и единство между отделните членове.

години на XX век многократно бе увеличен броят на евангелските вярващи в страната, то първите години на XXI век се оказаха време за тяхното духовно съзряване и укрепване като истински Христови последователи.

Какво може да направи ОЕЦ, за да пробием системното медийно затъмнение и маргинализиране на евангелското движение в България?

Определено мога да каже, че спрямо протестантството в страната има не само медийно затъмнение, но и явна дискриминация. Дори и конкретно тази година около отбелязване на 500 години от началото на Реформацията се сблъскахме с различни случаи, при които добри инициативи на евангелските църкви не бяха отразявани в медиите. Недопустимо е събитие за около един милиард от жителите на земята и третото по численост вероизповедание в страната с около един процент от населението да бъде умишлено поставяно в медийно затъмнение. Явно някой в България има интерес това да се случва.

Но въпреки всичко ОЕЦ набелязва конкретни мерки тази завеса пред българското общество да бъде вдигната и евангелските църкви да излязат на светло. Затова трябва да се трудим неуморно всички ние, включително и вестник *Зорница*.

Младото поколение изглежда твърде различно като начин на мислене. Нужен ли е нов подход за благовестие и ученичество спрямо него?

Доктринално Църквата на Христос е стъпила върху истините на Божието слово и не трябва да помръдне оттам.

П-р Румен Борджиев, председател на ОЕЦ: Огромен е потенциалът на евангелските Вярващи В нашата страна

ващи. Както в исторически план, още от своето създаване през 1909 г., така и днес силата на Евангелския алианс е в личната вяра и посветеност на отделните вярващи, в отстояването на истините на Божието слово и в единството на църквата като тяло Христово. Именно тези три основни принципа са помогнали на ОЕЦ не само да просъществува, но и да бъде третото по численост вероизповедание в страната.

Искам да припомня, че през 1949 г. установеният в страната комунистически режим след 40-годишно съществуване прекратява дейността на Обединени евангелски църкви, като почти всички членове на тогавашния Управителен съвет на сдружението са осъдени на различни срокове затвор. След политическите промени в страната, на 10 май 1993 г. ОЕЦ възстанови своето съществуване. Това ясно показва духовната зрялост на ръководителите на евангелските деноминации и убеждението, че заедно можем да постигнем много повече, отколкото сами като отделни църкви.

До голяма степен тук виждам отговор на молитвата, която Христос отправя към Своя небесен Отец: „Да бъдат всички едно; както Ти, Отче, си

Как преценяваш духовния живот на евангелските църкви днес? Намиращ ли промяна спрямо 90-те години, когато Бог отвори врати за Благовестието и в църквата навлязоха ново поколение вярващи?

Да, такава промяна има и донякъде тя е естествена. Ако през последните

Ако през 90-те години животът в църквите беше повече на емоционална основа поради еуфорията от промените в страната, то днес вярата в Бога е много по-осмислена и канализирана в изграждане и утвърждаване на здраво Христово тяло.

Ударението върху библейската просвета е било отличителна черта на евангелското движение. Ще бъде ли тя приоритет за ОЕЦ? Имате ли конкретни идеи в тази посока?

Нека не забравяме, че в Евангелията последователите на Христос най-вече са наричани „ученици“. Истинският християнин според мен трябва да бъде непрекъснато ученик.

Но същевременно с това вярващият трябва да бъде и учител. Ап. Павел пише на Тимотей: „Каквото си чул от мен при много свидетели, това предай на верни човеци, които да са способни и други да научат” (II Тим. 2:2). Основният принцип за разрастване на Божието царство е просвещаване и духовно ограмотяване на обществото.

В тази посока ОЕЦ е готов да насърчава и да подкрепя духовните училища на всички нива в протестантските среди в България, за да има духовна просвета.

Но начинът или формата, по които тези духовни принципи трябва да се споделят, не само че може да се променя, но е и задължително това да се случва. Ако църквата не е в крак със съвремението, то тя рискува да остане неразбрана и неприета от младото поколение.

Живеем в свят, който вече се променя не с векове и години, а буквално с месеци и дни. Моето виждане и желание е ОЕЦ да бъде пример за достигане на младото поколение в страната ни за Христос. И тук са нужни както по-възрастните вярващи в църквите, които можем образно да сравним с жарта в огнището, така и по-младите, които са искрите, разпалващи нови територии за огъня на Божиата благодат.

Ако трябва да сведеш визията си за бъдещето на ОЕЦ до две-три реалистични идеи, кои ще бъдат те?

Продължавам да твърдя, че в отделните църкви и деноминации в страната, членуващи в ОЕЦ, има много потенциал. Евангелските християни притежават ценни таланти, умения и дарби. На първо място моето желание е целият този потенциал да бъде активиран и обединен за прослава на Божието име и изграждане на Неговото царство.

И като втора важна цел е желание то ми да виждам евангелските църкви много по-активни в обществения живот на страната.

Доста от църквите, съществували през атеистичния режим, бяха принудени да ограничат своята дейност само в местата за богослужения. Един значителен процент от тях все още продължават да водят затворен в сградите на църквите си живот. Моето желание е протестантските църкви да станат много по-активни в цялостния духовен и обществен живот на страната.

Вече спомена, че тази година се навършват точно пет века от началото на Реформацията. По какви начини ОЕЦ отбелязва тази годишнина?

През цялата 2017 г. се провеждат събития, с които ОЕЦ отбелязва 500 години от началото на Реформацията. Инициативите са не само в столицата, а и в цялата страна. Организирант се общи богослужения на евангелските църкви в различни градове; научни конференции върху делото на Мартин Лутер през XVI век и последващите събития от това; фотоизложби, които нагледно показват развитието на протестантството през вековете и в частност у нас; пресконференции; концерти; беседи...

Ключовото събитие е общото честване, което ОЕЦ организира съвместно със Столична община на 29 октомври в Зала 1 на НДК. Събитие, което включва концерт на общоевангелски хор и оркестър и тематична част, свързана с живота на Мартин Лутер и делото на Реформацията.

В какви области съвременното ни все още се нуждае от реформация?

Реформацията не трябва да бъде възприемана само като конкретно историческо събитие отпреди пет века, а като процес, който трябва да продължава и днес. Всички ние сме свидетели, че Европа вече не е така християнска както през XX век.

Именно на този континент в средата на XV век Гутенберг изобретява печатната машина, за да стане възможно масовото тиражиране на Библията. Пак тук, в Европа, на 31 октомври 1517 г. Лутер поставя началото на Реформацията. Оттук стотици векове са изпращани мисионери да разнасят Благовестието до други континенти.

Сега повече от всякога самата Европа се нуждае от християнизирание. Делото

П-р Румен Борджиев е роден и израснал в евангелско семейство. На 16 г. предава живота си на Христос и сключва завет с Бога чрез водно кръщение. Първите 11 години от живота си прекарва в родното си село Полско Косово, обл. Русе, след което се премества да живее във Велико Търново, където се присъединява към местната петдесетна църква. На 20 г. като войник пристига в София, където по-късно се приобщава към Петдесетната църква в Подуяне. От 1990 г. е пастир на църквата.

През 1997 г. е избран за член на Съюзното ръководство на СЕПЦ, а от 2001 г. до днес е заместник-председател.

От 1993 г. е член на Управителния съвет на Обединени евангелски църкви в България. От 5 май 2007 г. е избран за негов зам.-председател, а от 27 май 2017 г. за председател на ОЕЦ.

Има бакалавърска степен по богословие към ВЕБИ и магистърска от ВДУ „Св. Тривелий“.

Има брак с Ева Борджиева от 31 октомври 1982 г. Имат дъщеря и син.

на Лутер и идеите на Реформацията трябва да продължават и днес.

Какво би пожелал на читателите на в. „Зорница“?

Използвам възможността да честитая на читателите на вестник *Зорница* 500-годишнината от началото на Реформацията и да пожелая от сърце на тях и техните семейства истинска

вяра в спасителното дело на Божия Син Исус Христос, изобилни благословения от престола на Бога и благодатното действие на Светия Дух в сърцето на всекиго!

А на екипа на вестника пожелавам да продължи да бъде носител на духовната светлина, чрез която да разпръсква мрака в света и да просвещава читателите си с истината за Бога!

Вярата в творчеството на трима поети

На 5 октомври 2017 г. в Литературен клуб „Перото“ бе представено творчеството на трима български поети, обединени от вярата в Христос. Калин Михайлов, Румен Стоянов и Вениамин Пеев споделиха свои творби в откровен и неподправен празник на духовната лирика.

Под надслов „Вярата в творчество на трима поети“ подготвеното от Мисия Възможност събитие привлече десетки почитатели на дълбокото красиво слово, отражение на богатството на предвечното Слово.

Вениамин Пеев прочете избрана лирика от своите стихосбирки „Виното на

ХРОНИКА

лозата“, „Невестулката на Леонардо“ и „Давидова арфа“. Доц. Калин Михайлов представи литературоведски прочит на съчиненията на Румен Стоянов, а по-късно, след кратко въведение от философа Албена Раленкова, прочете свои собствени лирически търсения от стихосбирките „Нужен“, „Пролята за теб“ и „Тихи трипове“. От своя страна Румен Стоянов (преводач на творчеството на Габриел Гарсия Маркес) прочете избрани произведения от своите стихосбирки „Зрак“ и „Злак“.

Представянето на тримата християнски автори бе съпроводено с красиви музикални изпълнения на Християна (пиано) и Кристина (флейта). Поетическата вечер е част от поредица културни събития, организирани от Клуба на християнските писатели. Водец бе Светлана Каролева.

Избраха нов президент на Европейската баптистка федерация

През септември арменската столица Ереван беше домакин на редовната среща на Съвета на Европейската баптистка федерация (ЕБФ). В събитието участваха делегати от 42 национални съюзи, както и представители на всички партньорски мисионерски организации и сродни сдружения на ЕБФ.

Събранието бе открито с изпълнения на традиционни арменски инструменти и проповед от п-р д-р Ншан Улашян. Делегатите бяха поздравени от президента на ЕБФ Асатур Нахапетян.

Съветът на ЕБФ избра нови ръководители: Джени Ентрикан (Великобритания) – президент на ЕБФ; Меего Ремел (Естония) – вицепрезидент; Отниел Буначу (Румъния) – председател на Комисията по богословие и образование. Като допълнителни членове на Съвета бяха приети Ингеборг Янсен (Холандия) и Сезар Сотомайор (Австрия).

Успоредно със заседанието на Съвета на ЕБФ

Молитва за Джени Ентрикан, новият президент на ЕБФ

се проведе среща на мисионерските партньори на ЕБФ. Представена беше дейността на арменския мисионер Аво, основал в Ереван църква сред сирийски бежанци от Алепо.

Специално време бе отделено за програмата „Трансформ“ на ЕБФ, насочена към развитието

Група на млади водачи към програмата „Трансформ“ на ЕБФ

и утвърждаването на ново поколение млади водачи. Ръководител на програмата е п-р Теодор Опренов (България). Участниците в нея са шестима мъже и пет жени от единайсет различни държави.

Съветът на ЕБФ прие четири резолюции: за антитерористичните закони и религиозните свободи; за естеството на християнския брак; за ситуацията в Ирак; за религиозните свободи в Русия. Резолюциите са публикувани на уеб страницата на Европейската баптистка федерация (ebf.org).

ХРОНИКА

Традиция. Творчество. Традиционализъм. Какво ли може да ги свързва, освен че започват с буквата „т“?

Предстои ни да честваме 500 години Реформация и с това да си припомним позабравени моменти на поврат в християнската и европейската история. Това е удобен случай да сверим „богословския си часовник“ с този на Лутер, Калвин и др. Но не е ли това някакъв опит да погледнем назад към традицията с носталгия? Нали ние, евангелистите, се противопоставяме на останалите две крила на християнството, които издигат Традицията над Писанието?

Тук вероятно спада наставлението на възрастния ап. Павел към младия Тимотей да пази „здравото учение“ срещу опитите за неговото обезценяване и изопачаване (вж. I Тим. 1:10; II Тим. 1:13; 4:3). Понятието „здравото учение“ е характерно за пастирските послания. *Здравото учение* е според славното Благовестие, което идва от блажения Бог. Всичко това е било поверено на апостола да го поучава и разпространява. Тук той определено държи на традицията, макар и наскоро установена: „Ти постояненствай в това, което си научил и за което си бил убеден, като знаеш от какви лица си се научил“ (II Тим. 3:14).

Евангелската традиция в никакъв случай не трябва да се налага над разбирането на Словото.

както смятат мнозина. Това е *традиционализмът*. Правилната доза традиции ни дава дълбоки корени – здрава мрежа от доказани истини.

Между подобни традиции са онези стабилни принципи, които ни свързват със стълбове на истината: убеждението в авторитета и непогрешимостта на Светото писание; познаването на Бога; любовта към Бога; преклонението пред господството на Исус Христос; призванието да бъдем Негови светии и служители. Тези традиции и много други са ценни абсолюти. Те ни пазят от чувството на размитост в свят на релативизъм и непостоянство.

Има огромно различие между *традиция* и *традиционализъм*. Под традиционализъм разбирам отношение, което се противопоставя на всякакви

ТРАДИЦИЯ, ТВОРЧЕСТВО, ТРАДИЦИОНАЛИЗЪМ

Да, за нас вглеждането назад пет века може да изглежда като традиционализъм, но дали е така? Нека покрай празника да посочим онези аспекти на добрата традиция, които имат непреходна стойност.

През XVI век Бог издигна Лутер и неговите съработници, за да проповядват великата истина за оправданието чрез вяра и да дадат Библията на хората на майчин език. Хиляди получават възможност да чуят Благата вест и да бъдат спасени.

Хиляди, които дотогава са стенили под непосилното бреме на религиозните суеверия, приветстват с огромна благодарност посланието за спасение чрез вяра. Светилникът на Божието откровение, крит толкова дълго от неприятеля, успява да хвърли лъчи сред мрака.

От друга страна, ще допуснем грешка, ако абсолютизираме делото на реформаторите, като твърдим, че тогава Църквата се е възстановила в първоначалния си вид. Редица доктрини се развиват през следващите столетия. Но тяхната смелост и решителност да отхвърлят религиозния гнет, е впечатляваща. Те биха засрамили мнозина от нас днес, които може да имаме повече знания от тях. Биха ни засрамили и с личния си живот, и с публичното си служение!

Ако се опитаме да върнем днес „едно към едно“ техните разбирания от онзи исторически период, ако речем да приложим техния установен ред в управлението на църквата и реда на богослуженията с тогавашните химни, това ще бъде нездрав традиционализъм. Ако обаче решим да преоценим основните постулати на реформаторите (само Христос, само Писанието, само чрез вяра, само по благодат, само на Бога да бъде слава), ако проверим доколко ги прилагаме и днес, тогава това е облягане на добрата традиция. Изабиха с това честване показваме, че имаме здрава християнска традиция. Така внимаваме да не изпаднаме в традиционализъм и се стремим да проявяваме творчество в прилагането на здравата традиция.

Библията трябва да бъде коректив над всяка традиция. Но тук апостолът набляга на личното убеждение, което Тимотей е имал като наслед-

промения, адаптации или изменения. Това е да се придържаш към обичаи или към поведение, което е сляпо и насилствено възприето.

ник на вярата на баба си, на майка си и най-вече на апостол Павел, когото е наблюдавал в пътванията и във всекидневния му живот.

Когато Писанието се претворява в живота, когато не се допускат компромиси с вярата, тогава ставаш наследник на здравата традиция. „Дръж образеца на здравите думи, които си чул от мене, във вяра и любов, която е в Христос Исус. Онова добро нещо, което ти е поверено, опази чрез Светия Дух, Който живее в нас“ (II Кор. 1:13-14; *курсивът е мой*). Каква отговорност и привилегия!

В новозаветните послания не се казва много за начина на служение, за практиките или за литургиката в ранните християнски събрания. Тук трябва да бъдем отворени за промяна и творчество.

А отворени ли сме за промяна? Хората, които Бог използва, могат да бъдат разтегнати и променени. Чък Суиндол казва, че „традиционализмът е стар дракон, който изцежда живота от своите жертви“. Нека внимателно да идентифицираме кой е правилният ни опонент. Това не е *традицията*,

BlessU-2, който „изпълнява функции на свещеник“, като „благославя“ влизащите в църквата. На влизащите в храма роботът казва: „Добре дошли!“, а сетне ги пита дали искат благословия. Ако отговорът е положителен, роботът повдига длани и прочита цитат от Библията, който по желание на богомолеца може да се отпечата на хартия. Всичко завършва с фразата: „Бог да ви благослови и да ви пази!“ От църквата уточняват, че роботът не замества свещеника и че подобни работи „свещеници“ няма да бъдат разпространявани по протестантските църкви. „Ето ви пример на ужасно неподходяща промяна!“

От друга страна, Бог наистина е Бог на свежестта и промяната. Нека да поясня. Бог не се променя, нито се променя Неговият Син и Светият Дух. Той „е същият вчера, днес и вовеки“ (Евр. 13:8). Бог не е различен през тази година, през миналата или преди десет века. Той няма да се промени и в бъдеще. Но макар да е същият, Неговото действие е различно. Той остава свеж. Неговите пътища и методи винаги се обновяват, и то непредсказуемо!

Освен това Бог разгръща и разширява Своите методи. Той сменя Своите пътища така, сякаш никога не сме ги виждали преди. Не можете да си представите и какво ще бъде следващия път.

Има нови разбирания и промени, които Бог прави в живота на Своите деца. Той променя мисленето на ап. Петър в Деяния 10 глава. Когато Бог му предлага блюдо с разни неприятни животинки, Петър отказва. Да, гадното меню е трудно за преглъщане, но токущо повярвалите езичници трябва да бъдат приети като негови братя в Господа. Така Бог променя мисленето на Петър.

Бог казва, че трябва да бъдем Негови „подражатели“. Това означава да Го имитираме, да Го наподобяваме, доколкото можем. След

като Той е Бог на свежестта и промяната, ние също следва да бъдем отворени за промяна. И ако трябва да изгълним тази заповед, тогава предлагам да останем свежи, иновативни и готови за необходимите промени.

ЗОРНИЦА

Редакционна колегия:

п-р Христо Куличев, п-р Данаил Игнатов,
п-р Станислав Алексиев, Радостин Марчев,
Олег Константинов, Тодор Велчев,
п-р Влади Райчинов, Георги Боев,
п-р Владимир Железов

Редактор на броя: п-р Станислав Алексиев

Коректор: Милена Темкова

Предпечат: п-р Влади Райчинов

Печат: Прима принт ЕООД

Адрес на редакцията:

Българско евангелско дружество
IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01
Пощенска банка, BIC: BPBIBGSG

гр. София, ул. Солунска №49
e-mail: vestnik.zornitsa@gmail.com
web: http://zornitsa.bg/
тел.: 0892 250 517
ISSN: 0861-3826